

Ioan Mărginean (coordonator), Marian Vasile (coordonator), *Dicționar de Calitatea Vieții*, Editura Academiei Române, București, 2015, 286 p.

Literatura sociologică românească s-a îmbogățit de curând cu o lucrare științifică ce pune în valoare tema calității vieții din perspectiva teoriilor, a metodologiilor și a practicilor de cercetare. Volumul se adresează lumii academice, dar și spațiului public larg în care sunt incluși decidenții politici, jurnaliștii și formatorii de opinie. În general, mass-media românească abordează tema calității vieții frecvent, folosind termeni fără să-i clarifice sau să-i delimiteze în mod corect. Este firesc să se întâmple acest lucru, dar din acest motiv, prezenta carte căpătă un rol important în documentarea necesară pe acest subiect. Stilul didactic și bogăția explicațiilor pe care le găsim pentru fiecare termen în parte, conținutul informațiilor și al surselor folosite facilitează și oferă o arie largă de adresabilitate pentru orice inițiat. Autorii explică cu răbdare, justifică și uneori aduc exemple notabile care l-ar lămurii și pe cel mai pesimist căutător de sensuri. Un plus de legitimitate vine și din faptul că autorii și coordonatorii sunt o echipă de cercetători științifici de prestigiu din cadrul Institutului de Cercetare a Calității Vieții. La rândul său, ICCV-ul este un institut care s-a dedicat acestui subiect, fiind cel mai bun din țară, aflându-se și în topul institutelor de cercetare socială la nivel european. Cv-ul cărții este compus și din cv-urile cercetătorilor care au participat în calitate de autori sub îngrijirea a doi coordonatori cu experiență în editarea cărților științifice: Ioan Mărginean și Marian Vasile. Cartea este un omagiu adus celor 25 de ani de existență a Institutului de Cercetare a Calității Vieții și a apărut sub umbrela prestigioasă a Editurii Academiei Române.

Structura lucrării a fost gândită pe logica unui dicționar care te invită să-l parcurgi ca

pe o carte. Deși ea poate fi ușor consultată la nivel de particularități prin căutarea alfabetică a termenilor, citind de exemplu la pagina 111 despre ce înseamnă „evaluarea calității serviciilor publice”, tentația de a citi mai departe sau de a începe cu primele pagini este foarte mare. Enumerarea lor alfabetică se potrivește cu descoperirea treptată a unui domeniu foarte interesant de parcurs de la prima până la ultima pagină neîntâmpinând acea ruptură dintre termeni care se regăsește în orice dicționar obișnuit. Șirul este așezat și face parte dintr-un itinerariu firesc. Cei peste 100 de termeni alcătuiesc structura unei lucrări atractive, în care cititorul nu este abandonat în zona abstractă sau pur teoretică. Exemplele nu lipsesc, contextualizarea ne trimite la realitatea românească sau europeană, iar analiza comparativă și interpretarea datelor aduc rezultatele unei gândiri obiective. Un alt plus intervine prin caracterul critic al observațiilor pe care autorii îl aduc în prezentarea și evaluarea teoriilor de specialitate. Teoriile nu vin dintr-o singură sursă și nu sunt monocrome, consensul sau contradicțiile îmbogățind o perspectivă multiplă, îndeamnă cititorul să descopere mai multe puncte de vedere. Selecția, analiza și relația dintre termeni aparțin unor autori cu o vastă pregătire pe mai multe domenii din științele sociale. Bogăția semantică a termenilor permite o viziune complexă a ideilor care compun domeniul calității vieții. Este foarte simplu să faci referire prin trimiterea strictă la un singur termen, fără să ai o viziune de ansamblu. Citind însă toată lucrarea, primul instinct de a judeca dispare sub calitatea reflexivă a unui raționament superior. Particularitatea unui termen nu este suficient înțeleasă dacă ea nu este descifrată în ecuația

întregii lucrări. Prin acest stil de juxtapunere a termenilor într-o lucrare bine încheată, dicționarul a învins monotonia listării unor cuvinte, optând pentru o viziune cu sens, originală și provocatoare care a oferit atractivitatea unei cărți cu personalitate. Citind despre „calitatea vieții în România” nu primim doar o definiție aruncată din condeiul unui bibliotecar. Autorul dezvoltă subiectul de la apariția și dezvoltarea conceptului de „calitatea vieții” în care înțelegem și spiritul epocii. Apărut ca termen în anii '70, moment în care ne amintim că Ceaușescu opta pentru cultul personalității și revigorarea vectorului naționalist, calitatea vieții la români devenise o prioritate ideologică prin care se încerca o îmbunătățire a traiului prin conturarea unor direcții de acțiune socială orientată spre oameni. Obiectivul presupunea o bună cunoaștere a societății, fapt care impunea o recunoaștere legitimă a cercetării și a oamenilor de știință. Planurile de dezvoltare au impus o reîntoarcere la recunoașterea valorilor, implicând a resurselor umane care se aflau într-un mare deficit. Aceeași schemă este valabilă și astăzi dincolo de ambițiile ideologice ale unei doctrine totalitare. Analiza, evaluarea și construcția unor politici publice eficiente care să stimuleze sau să îmbunătățească calitatea vieții depind de cadrele de specialiști folosite într-un sistem social. Ele există astăzi, dar sunt în mare parte ignorate de către cadrul politic, care nu înțelege complet importanța acestui parteneriat. Parcurgerea acestei lucrări clarifică dilema pe care clasa politică este obligată să o înțeleagă. La rândul lor, jurnaliștii joacă un rol cheie în comunicarea dintre decidenții politici, oamenii de știință și cetățeni. Lecturarea lucrării de către

jurnaliști ar profesionaliza dialogul public și ar îmbogăți semiologia unui subiect sensibil pentru români. Dreptul la fericire face parte din tema calității vieții care nu presupune, după cum arată autorii, doar o evaluare a condițiilor materiale. Stima de sine, satisfacția cu viața, calitatea relațiilor umane și instituționale reprezintă și alte segmente de apreciere a vieții fiecărui cetățean. Scopul cetății, după Platon și Aristotel, este de a oferi alternative reale în formularea celui mai bun sau fericit cetățean și cel mai bun regim de guvernământ. Sinteza dintre cele două condiții depind de calitatea și înțelepciunea celor care conduc țara, de calitatea clasei politice, iar dicționarul de față este un instrument util care ridică acest standard la nivel de cunoștințe și bune practici. A ignora munca oamenilor de știință a fost o greșală pe care eu o numesc o eroare postdecembristă. A recunoaște și a evita să continuăm în aceeași greșală ne dă șansa să nu repetăm istoria. Printre rânduri, reamintesc decidenților politici și formatorilor de opinie că în lucrarea de față regăsim un instrument util și de valoare în care să reflectăm la cele mai bune soluții pentru o țară în care durerea și sărăcia continuă să-și facă legea. Recomand cu încredere parcurgerea acestui dicționar pentru oricine dorește să se specializeze într-un domeniu de maximă importanță și mai ales pentru cei care au puterea să conducă și să decidă în direcția pe care ne-o dorim de peste 28 de ani.

Sebastian Fitzek,
Institutul de Cercetare a Calității Vieții,
Academia Română